

Fødevarestyrelsen

Til: 15@fvst.dk

cc. Anne Marie Wegersleff Hansen anmwe@fvst.dk

Christina M. Nygaard chmny@fvst.dk

J.nr. 2023-15-31-00547

22. marts 2024

Høringssvar vedr. bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning

De Samvirkende Købmænd takker for muligheden for at give kommentarer til udkastet til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning. Hermed følger vores bemærkninger.

Vi er klar over, at det ikke har været hensigten at foretage en gennemgående revision af bekendtgørelsens indhold, og at der alene er tale om enkelte, afgrænsede ændringer i kriterierne for kvægbesætninger. Alligevel har vi tilladt os at give yderligere bemærkninger.

Specifikke bemærkninger til forslaget

Tilladte "øvrige ikke-økologiske ingredienser" skal være sideordnede – ikke alternativer til hinanden

Bekendtgørelsens kapitel 8 omhandler, hvilke regler virksomheder skal være opmærksomme på, når de ønsker at mærke og markedsføre produkter med Dyrevelfærdsmerket.

Jf. stk. 4, § 21 må fersk kød, hakket kød, tilberedt kød, kødprodukter, færdigretter, m.v. og mejeriprodukter mærkes med relevant logo, når vægtindholdet af det dyrevelfærdsmerkede kød eller mejeriprodukt udgør mindst 75 pct. af det samlede animalske indhold i det færdige produkt, og de øvrige animalske ingredienser opfylder kravene til økologi. Dog må produkterne derudover indeholde følgende "øvrige ikke-økologiske ingredienser":

- ikke-økologiske tarme, gelatine og kollagen af anden oprindelse,
- ikke-økologiske fisk eller
- frilandsæg

I stk. 3, §21 opremses de samme "øvrige ikke-økologiske ingredienser", dog ikke som alternativer til hinanden, men i sideordnet rækkefølge, hvor opremsningen afsluttes med et "samt".

Det er DSK's vurdering, at teksten bør ændres, så det tydeligt fremgår, at anvendelse af én af ingredienserne ikke udelukker brugen af en af de andre. Der må fx både anvendes ikke-økologisk gelatine og frilandsæg i det samme dyrevelfærdsmærkede produkt – ikke enten eller.

DSK's anbefaling

- I sidste sætning i bekendtgørelsens stk. 4, §21, kapitel 8, skal ordet "eller" ændres til "og" eller "samt".

Bredere anvendelse af dyrevelfærdsmærket

Potentialet for mærkningsordningen udnyttes ikke i tilstrækkelig grad i dag. For at færdigretter som f.eks. sandwich og måltidssalater, kan mærkes med dyrevelfærdsmærket "Bedre Dyrevelfærd", kræver det bl.a., at de animalske ingredienser enten opfylder kravene til anvendelsen af mærket eller er økologiske. I en sandwich med dyrevelfærdsmærket kylling, men som også indeholder bacon, betyder det, at baconen skal leve op til kravene for dyrevelfærdsmærket eller være økologisk. I praksis er dette dog ikke altid en mulighed.

De nuværende krav er ufleksible og fører til et mindre udbud af dyrevelfærdsmærkede fødevarer til forbrugeren. Derfor bør reglerne for mærkningsordningen tilpasses, så det bliver muligt at oplyse forbrugeren om, at en bestemt komponent i et produkt er dyrevelfærdsmærket, f.eks. så det i en sandwich med kylling og bacon kan fremhæves, at det er kyllingen, der er dyrevelfærdsmærket.

Herved kan Dyrevelfærdsmærket udbredes mest muligt, så forbrugerne får endnu bedre mulighed for at vælge bedre dyrevelfærd til, hvilket videre vil øge udbuddet hos virksomhederne.

DSK's anbefaling

- Reglerne bør tilpasses, så det bliver muligt for virksomheder at anprise, at enkelte komponenter i en sammensat fødevarer lever op til Dyrevelfærdsmærket.

Med venlig hilsen

Isabell B. Kristiansen

Fødevarekonsulent

isk@dsk.dk / +45 20 80 23 34

Aarhus d. 22. marts 2024

Til Fødevarestyrelsen

Høringssvar til det reviderede dyrevelfærdsmærke (slagtekyllinger)

I det reviderede dyrevelfærdsmærke defineres en langsomtvoksende slagtekylling som minimum 25 pct. mindre end Average Daily Gain (vægtmæssigt) for racen Ross 308.

Økologisk Landsforening mener ikke, det er hensigtsmæssigt, at definitionen af langsomtvoksende slagtefjerkræ læner sig op ad en specifik race. Økologisk Landsforening mener derfor ikke at ovennævnte definition skal bruges i et dyrevelfærdsmærke.

Turbokyllingen, som Ross 308 også benævnes, er blevet "optimeret" og bliver optimeret i så ekstrem en grad, at den på nuværende tidspunkt kun lever 30-32 dage. Det er godt hjulpet på vej af en detailhandel, som kræver mindre og mindre kyllinger.

En levetid på de nævnte 30-32 dage plus en restriktiv fodring, for at få 25% mindre vægtforøgelse gennemsnitligt/dag giver ikke slagtekyllingerne mulighed for et naturligt og godt liv. Der er risiko for, at dyrene ikke bliver mætte, og de færreste af de "langsomtvoksende" slagtekyllinger vil nå at få en fjerdrag, som tillader dem at udnytte det udeareal, som de også skal have adgang til, hvis der ikke er et samtidigt krav om en minimums slagtealder.

Definitionen på en langsomtvoksende kylling burde i stedet tage bestik af reglerne for fritgående slagtekyllinger, så en langsomtvoksende race bliver mindst 56 dage.

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre, Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet har i "Aftale om dyrevelfærd 2024-2027" fra den 9. februar 2024 aftalt et forbud mod hurtigt-voksende kyllinger i de statslige køkkener og at arbejde for et forbud mod hurtigt voksende kyllinger på EU-niveau

På den baggrund synes det også mere oplagt at anvende en objektiv definition frem for at henvise til en navngiven race, som i princippet og aktuelt ændres over tid.

Mads S. Vinther
Fagpolitisk chef

Aarhus d. 22. Marts 2024

Til Fødevarestyrelsen

Thise Mejeri, Them Mejeri, Mejeriet Naturmælk og Økologisk Landsforening finder det meget positivt med en revidering af Fødevarestyrelsens Dyrevelfærdsmærke. Der er dog nogle af de foreslåede ændringer, som vi finder uhensigtsmæssige for den helt overordnede dyrevelfærd og nogle punkter, hvor vi synes, at forslagene rammer skævt.

Det drejer sig om krav til græsning og reglerne omkring dødelighed hos kalve og køer. Nedenfor er en uddybning:

Punkt 1 kalve- og kodødelighed Der er en reel risiko for at besætninger, som uforskyldt bliver ramt af et sygdomsudbrud vil få en kalvedødelighed på over 10% og/eller en kodødelighed på over 8% i gennemsnit over en 24 mdr. periode.

Forslag

Vi lægger vægt på, at bekendtgørelsen rummer en mulighed for, at der gives dispensation, når overskridelse af de fastsatte procentsatser ikke skyldes den normale drift, men er udløst af en ekstraordinær situation. Det er ikke rimeligt, hvis producenterne mister de tre hjerter på grund af en ekstraordinær situation. Det vil i særlig grad have konsekvenser for økologiske mælkeproducenter, da de fleste mejerier ikke indvejer mælken som økologisk, hvis mælken ikke kan sælges med tre hjerter.

Punkt 2 afgræsning ved niveau 3. Her er udfordringen, at der ikke står noget om, i hvor lang tid, køerne skal have adgang til græsarealer, og der står heller ikke noget om kvaliteten af græsarealerne. Hvis kravet formuleres som foreslået, er der stor risiko for, at efterlevelsen af kravet ikke sikrer reel bedre dyrevelfærd.

Forslag

Vi foreslår, at teksten for mærkeniveau 3 ændres fra "Adgang til græsarealer" til "Adgang til græsningsarealer." Samtidig lægger vi vægt på, at det bliver tilføjet, "at opfyldelsen af kravet skal følge den til enhver tid gældende Vejledning for økologisk jordbrugsproduktion". Kravet om at græsningen skal leve op til vejledningen for økologisk jordbrugsproduktion skal gælde både økologiske og ikke-økologiske bedrifter.

På vegne af **Thise Mejeri, Them Mejeri, Mejeriet Naturmælk og Økologisk Landsforening**

Mads S. Vinther
Fagpolitisk chef

Velfærdseffekter af afgræsning

Fagligt indspil til forslag omkring afgræsning i den frivillige dyrevelfærdsordning

Der er i oplægget til bekendtgørelse for den frivillige dyrevelfærdsordning angivet forslag til hjerteneau 3 i forhold til afgræsning og forslaget tolkes som følgende:

Køer skal have adgang til græs i perioden 1. maj til 1. november. Derefter lægges der op til at der skal gælde forskellige krav til afgræsning alt efter om der er tale om et slagtedyr eller kvier, der skal indgå i mælkeproduktionen (skal fremgå af CHR). For dyr kategoriseret som "slagtedyr 4-6 mdr." vil det være valgfrit om de skal have adgang til græs i græsningsperioden eller permanent adgang til udendørsarealer i afgræsningsperioden 1. maj til 1. september. For dyr kategoriseret som "slagtedyr > 6 mdr." gælder tilsvarende, at der skal være adgang til græs i græsningsperioden eller permanent adgang til udendørsarealer – dog er græsningsperioden her til 1. november men det er tilladt at opfede på stald i en periode på op til 3 mdr. inden slagtning.

Kommenterede [IAC1]: Dette afsnit skal opdateres når den endelige bekendtgørelse foreligger i høring.

Det bør synliggøres hvordan tolkningen af permanent adgang til udendørsarealer planlægges tolket i en kontrolsituation. Et udendørsareal kan tolkes som en motions-løbegård uden reelt græstilbud til dyrene og er i så fald mere en uoverdækket udvidelse af stalden. I og med at der ikke er krav om arealets størrelse vil det også være vanskeligt at kontrollere hvordan kravet kan opfyldes.

Som udgangspunkt ligger en tilsvarende formulering omkring permanent adgang til udendørs arealer i Økologiforordningen, men her er to yderligere krav desuden angivet:

- Krav om adgang til græsningsarealer, når forholdene tillader det.
- Krav om størst mulig anvendelse af græsarealer i det omfang græsgange står til rådighed

Her skelnes ikke mellem om dyrene er slagtedyr eller kvier, der skal indgå i mælkeproduktionen. Alle dyr (med eneste undtagelse tyre på over et år) skal på reel afgræsning.

Økologiforordning 2018/848, udvalgt tekst

1.7.3. Husdyr skal have permanent adgang til udendørsarealer, så de kan motionere, fortrinsvis græsarealer, når vejrforholdene og de sæsonbestemte forhold og jordbundens tilstand tillader det, medmindre der pålægges restriktioner og forpligtelser til beskyttelse af menneskers og dyrs sundhed i henhold til EU-lovgivningen.

1.9.1.1 (b) Dyr skal have adgang til græsningsarealer, når forholdene tillader det

1.9.1.1 (d) Hvor dyr har adgang til græsarealer i græsningsperioden, og hvor vinteropstaldningsordninger giver dyrene mulighed for at bevæge sig frit, kan kravet om adgang til udendørsarealer i vintermånederne fraviges.

1.9.1.1 (e) Opdræt skal være baseret på størst mulig anvendelse af græsarealer, i det omfang græsgange står til rådighed på de forskellige tidspunkter af året.

Når formålet med hjerteordningen er bedre dyrevelfærd for så mange dyr som muligt, så bør det overvejes om den skelnen mellem slagtedyr og øvrige er dyrevelfærds-mæssig forsvarlig i regi af en hjerteordning, der angiver højeste niveau af dyrevelfærd overfor forbrugerne.

Ved tolkning i praksis af afgræsningsforholdene kan der med fordel læses ind i vejledningen for økologisk jordbrugsproduktion. Her angives blandt andet, at den økologiske produktionsmetode skal understøtte mest mulig brug af græsarealer for alle stadier af husdyrproduktionen. Udgangspunktet for afgræsning er, at i de tilfælde, hvor det er muligt, skal porten fra stalden til udearealet være åben.

Som yderligere argumentation for værdien af afgræsning for dyrevelfærden, er der udarbejdet et en oversigt over velfærdseffekter af afgræsning i det følgende afsnit.

Velfærdseffekter af adgang til græs for kvæg

Indendørs opstaldning af malkekvæg er blevet normen over de sidste årtier i den konventionelle produktion, mens der i økologien er krav om afgræsning en del af året. Indendørs opstaldning muliggør et meget højt niveau af kontrol med præcisionsfodring af højt-ydende malkekøer, gør automatiske malkesystemer med robotter mere effektive, og kan i nogen grad sikre dyrene mod dårlige vejrforhold (Arnott et al., 2017). Ikke desto mindre sættes der spørgsmålstegn ved velfærden i sådanne udelukkende indendørs systemer, både af forbrugere (Stampa et al., 2020) og førende eksperter inden for kvægvelfærd (Nielsen et al., 2023)

Herunder opsummeres velfærdseffekterne ved adgang til græs for kvæg, og hvor muligt, baseret på den tilgængelige litteratur, med særligt fokus på forskellen mellem kortvarig og mere langvarig adgang til afgræsning. Notatet fokuserer på malkekøer, men det vurderes at de fleste elementer vil være lige så relevante for kalve og ungdyr.

Notatet tager udgangspunkt i "Mellor's 2020 velfærdsmodel" (Mellor et al., 2020). Modellen beskriver et dyrs velfærd som resultatet af dyrets affektive tilstand. Den affektive tilstand kan ses som dyrets egen opfattelse af dets tilstand. Den affektive tilstand vil være påvirket af en række forskellige parametre, nemlig Ernæring, Miljø (forstået som omgivelser), Sundhed og Adfærd.

Ernæring

For højt-ydende malkekøer er der en risiko for negativ energibalance, særligt i den første periode efter kælvning (Bauman & Bruce Currie, 1980). Det kan være en udfordring at sikre den rette energi til højt-ydende malkekøer med en høj andel af afgræsning, sammenlignet med situationen hvor der udelukkende fodres indendørs (Arnott et al., 2017). Det er derfor essentielt at have fokus på en god græskvalitet og mængde, samt eventuelt supplement i form af fuldfoder og/eller koncentrat, hvis højt-ydende køer hovedsageligt afgræsser i starten af laktationen (Amaral-Phillips et al., u.å.; Menegazzi et al., 2021), for at sikre dyrene mod stofskifterelaterede sygdomme og vægttab forårsaget af negativ energibalance og dermed sikre dyrevelfærden.

Miljø (Omgivelser)

Køer på græs, især de højt-ydende, kan være udsat for varmestress i perioder af afgræsningssæsonen, hvis der ikke er mulighed for skygge på marken (Aubé et al., 2022; Nielsen et al., 2023). I tilfælde af dårlige drivgange kan det også give velfærdsmaessige problemer, pga. øget risiko for lemmelidelser (Nielsen et al., 2023). Til gengæld viser en række studier, at køer udviser mere og bedre kvalitet af komfortadfærd, når de er på græs (Arnott et al., 2017; Nielsen et al., 2023; Smid, 2020). Det betyder fx at køer på græs har en mere effektiv rejse/lægge sig adfærd (Wagner et al., 2018), hvor de desuden ikke påføres smerte ved at kolliderer med staldinventar (en kendt udfordring i sengebåse, Wagner et al., 2018), de har længere sammenhængende perioder af liggende hvileadfærd (Crump et al., 2021), hvilket indikerer, at de ligger komfortabelt udendørs, og de ligger mere synkront med de andre køer i flokken, hvilket kan pege på en mere naturlig rytme (Crump et al. 2019). Tilsammen peger dette på, at hvis der sikres skygge og godt management af drivgangenes beskaffenhed, så er adgang til afgræsning med til at forbedre dyrevelfærden gennem adgang til et miljø, som fordrer en bedre komfort.

Sundhed

Køer på græs er generelt mere rene (Arnott et al., 2017), mindre halte og har færre trykninger (Hernandez-Mendo et al., 2007) og har lavere dødelighed: Helt specifikt så har en række studier vist at med tiltagende antal timer på græs, sammenlignet med indendørs opstaldning, sænkes dødeligheden (Reviewed by Nielsen et al., 2023). Dette kan blandt andet forklares med et lavere smittetryk. Ligeledes viste Armbricht et al. (2019) at andelen af halte køer og køer med fødskeader var lavere i besætninger, der græssede mere end 10 timer om dagen, end besætninger, der græssede 6-10 timer eller mindre end 6 timer om dagen. Der er desuden en række studier, der viser at længere græsningsperioder reducerer somatisk celletal og reproduktionssygdomme (Arnott et al., 2017; Crump et al., 2019; Nielsen et al., 2023; Thompson et al., 2022; Wagner et al., 2018).

Adfærd

Køer på græs har mulighed for at udføre flere, og/eller bedre kvalitet af, naturlige adfærdsmønstre sammenlignet med indendørs opstaldede køer. Det gælder fx lokomotorisk adfærd som gang og løb (Crump et al., 2019; Nielsen et al., 2023). At disse adfærdsmønstre er vigtige for køerne, kan understøttes af studier som viser "rebound effekt" på muligheden for at bevæge sig: Efter en periode med begrænset mulighed for bevægelse ophobes behovet for denne adfærd, så dyrene bevæger sig ekstra meget når de får muligheden (Loberg et al., 2004). Dette indikerer at muligheden for at bevæge sig er et adfærdsmæssigt behov for køer, som udløser frustration når dyrene ikke får mulighed for at udføre adfærden (Duncan, 2018). Køer på græs har mulighed for at udføre naturlig fourageringsadfærd, med korrekt kropssposition, med tiltet skulder, som øger deres spytproduktion og dermed fordøjelsesfunktion, under græsning (Albright, 1993). Køer på græs udviser færre aggressioner mod hinanden, end køer der opstaldes indendørs, og udviser en mere synkroniseret adfærd, da der er mere plads og mere spredte ressourcer, så som ædeplads og hvileplads (Arnott et al., 2017; Crump et al., 2019; Leso et al., 2023; Smid, 2020; Thompson et al., 2022). Øget plads, særligt sammenhængende områder (Mintline et al., 2012), giver desuden mulighed for udførelse af positivt berigende legeadfærd, hvilket er særligt fremtrædende ved kalve og ungdyr (Jensen et al., 1998; Jensen & Kyhn, 2000). Køer værdsætter adgang til græs: De vil arbejde lige så hårdt (skubbe sig gennem låger med tunge vægte på) for at få adgang til græs som til friskt foder (Von Keyserlingk et al., 2017), og hvis de får frit valg mellem adgang til græs og stald vælger de at opholde sig udendørs mere end halvdelen af døgnet - det er dog meget relevant, at de også søger stalden, og i særlig grad når vejret er dårligt (Arnott et al., 2017).

Opsamling

Arnott 2017 konkluderer: "For most welfare outcomes, the more hours of grazing per day, and the more days per year, the stronger the effect"

Generelt finder EFSA's dyresundheds- og velfærdspanel i 2020, at indendørs husdyrhold kan resultere i begrænsning af bevægelse (defineret som 'negative affektive tilstande, som dyret oplever såsom smerte, frygt, ubehag og/eller frustration på grund af, at dyret ikke kan bevæge sig frit eller ikke kan gå komfortabelt') og hvileproblemer (defineret som 'dyret oplever negative affektive tilstande såsom ubehag, træthed og/eller frustration på grund af manglende evne til at ligge eller hvile komfortabelt').

Referencer

- Albright, J. L. (1993). Feeding Behavior of Dairy Cattle. *Journal of Dairy Science*, 76(2), 485–498. [https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302\(93\)77369-5](https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302(93)77369-5)
- Amaral-Phillips, D. M., Hemken, R. W., Henning, J. C., & Turner, L. W. (u.å.). *Pasture for Dairy Cattle: Challenges and Opportunities*.
- Armbrecht, L., Lambert, C., Albers, D., & Gauly, M. (2019). Assessment of welfare indicators in dairy farms offering pasture at differing levels. *Animal*, 13(10), 2336–2347. <https://doi.org/10.1017/S1751731119000570>
- Arnott, G., Ferris, C. P., & O'connell, N. E. (2017). Review: welfare of dairy cows in continuously housed and pasture-based production systems. I *Animal* (Bd. 11, Nummer 2, s. 261–273). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/S1751731116001336>
- Aubé, L., Mialon, M., Mollaret, E., Mounier, L., Veissier, I., & de Boyer des Roches, A. (2022). Review: Assessment of dairy cow welfare at pasture: measures available, gaps to address, and pathways to development of ad-hoc protocols. I *Animal* (Bd. 16, Nummer 8). Elsevier B.V. <https://doi.org/10.1016/j.animal.2022.100597>
- Bauman, D. E., & Bruce Currie, W. (1980). Partitioning of Nutrients During Pregnancy and Lactation: A Review of Mechanisms Involving Homeostasis and Homeorhesis. *Journal of Dairy Science*, 63(9), 1514–1529. [https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302\(80\)83111-0](https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302(80)83111-0)
- Crump, A., Jenkins, K., Bethell, E. J., Ferris, C. P., & Arnott, G. (2019). Pasture access affects behavioral indicators of wellbeing in dairy cows. *Animals*, 9(11). <https://doi.org/10.3390/ani9110902>
- Crump, A., Jenkins, K., Bethell, E. J., Ferris, C. P., Kabboush, H., Weller, J., & Arnott, G. (2021). Optimism and pasture access in dairy cows. *Scientific Reports*, 11(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-021-84371-x>
- Duncan, I. A. N. J. H. (2018). *Behavior and Behavioral Needs Causation and Function of Behavior*. March, 1766–1772.
- Hernandez-Mendo, O., Von Keyserlingk, M. A. G., Veira, D. M., & Weary, D. M. (2007). Effects of pasture on lameness in dairy cows. *Journal of Dairy Science*, 90(3), 1209–1214. [https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302\(07\)71608-9](https://doi.org/10.3168/jds.S0022-0302(07)71608-9)
- Jensen, M. B., & Kyhn, R. (2000). Play behaviour in group-housed dairy calves: the effect of space allowance. *Applied Animal Behaviour Science*, 67(1–2), 35–46. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(99\)00113-6](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(99)00113-6)
- Jensen, M. B., Vestergaard, K. S., & Krohn, C. C. (1998). Play behaviour in dairy calves kept in pens: The effect of social contact and space allowance. *Applied Animal Behaviour Science*, 56(2–4), 97–108. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(97\)00106-8](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(97)00106-8)
- Leso, L., Andrade, R. R., Bambi, G., Becciolini, V., & Barbari, M. (2023). Free-choice pasture access for dry cows: Effects on health, behavior, and milk production. *Journal of Dairy Science*, 106(11), 7954–7964. <https://doi.org/10.3168/jds.2022-23107>
- Loberg, J., Telezhenko, E., Bergsten, C., & Lidfors, L. (2004). Behaviour and claw health in tied dairy cows with varying access to exercise in an outdoor paddock. *Applied Animal Behaviour Science*, 89(1–2), 1–16. <https://doi.org/10.1016/J.APPLANIM.2004.04.009>
- Mellor, D. J., Beausoleil, N. J., Littlewood, K. E., McLean, A. N., McGreevy, P. D., Jones, B., & Wilkins, C. (2020). The 2020 five domains model: Including human–animal interactions in assessments of

- animal welfare. I *Animals* (Bd. 10, Nummer 10, s. 1–24). MDPI AG.
<https://doi.org/10.3390/ani10101870>
- Menegazzi, G., Giles, P. Y., Oborsky, M., Fast, O., Mattiauda, D. A., Genro, T. C. M., & Chilibroste, P. (2021). Effect of Post-grazing Sward Height on Ingestive Behavior, Dry Matter Intake, and Milk Production of Holstein Dairy Cows. *Frontiers in Animal Science*, 2.
<https://doi.org/10.3389/fanim.2021.742685>
- Mintline, E. M., Wood, S. L., de Passillé, A. M., Rushen, J., & Tucker, C. B. (2012). Assessing calf play behavior in an arena test. *Applied Animal Behaviour Science*, 141(3–4), 101–107.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2012.08.006>
- Nielsen, S. S., Alvarez, J., Bicout, D. J., Calistri, P., Canali, E., Drewe, J. A., Garin-Bastuji, B., Gonzales Rojas, J. L., Gortázar Schmidt, C., Herskin, M., Michel, V., Miranda Chueca, M. Á., Padalino, B., Roberts, H. C., Spoolder, H., Stahl, K., Velarde, A., Viltrop, A., De Boyer des Roches, A., ... Wnckler, C. (2023). Welfare of dairy cows. *EFSA Journal*, 21(5).
<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.7993>
- Smid, A. M. C. (2020). The Influence of Different Types of Outdoor Access on Dairy Cattle Behavior. I *Frontiers in Veterinary Science* (Bd. 7). Frontiers Media S.A.
<https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00257>
- Stampa, E., Schipmann-Schwarze, C., & Hamm, U. (2020). Consumer perceptions, preferences, and behavior regarding pasture-raised livestock products: A review. I *Food Quality and Preference* (Bd. 82). Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.foodqual.2020.103872>
- Thompson, J. S., Hudson, C. D., Huxley, J. N., Kaler, J., Robinson, R. S., Woad, K. J., Bollard, N., Gibbons, J., & Green, M. J. (2022). A randomised controlled trial to evaluate the impact of indoor living space on dairy cow production, reproduction and behaviour. *Scientific Reports*, 12(1).
<https://doi.org/10.1038/s41598-022-07826-9>
- Von Keyserlingk, M. A. G., Amorim Cestari, A., Franks, B., Fregonesi, J. A., & Weary, D. M. (2017). Dairy cows value access to pasture as highly as fresh feed. *Scientific Reports*, 7.
<https://doi.org/10.1038/srep44953>
- Wagner, K., Brinkmann, J., March, S., Hinterstoißer, P., Warnecke, S., Schüler, M., & Paulsen, H. M. (2018). Impact of daily grazing time on dairy cow welfare-results of the welfare quality® protocol. *Animals*, 8(1). <https://doi.org/10.3390/ani8010001>

Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup
Att.: 15@fvst.dk
Cc.: anmwe@fvst.dk, chmny@fvst.dk
Journalnummer: 2023-15-31-00547.

Dyrenes Beskyttelse høringssvar til udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning

Generelle bemærkninger

Dyrenes Beskyttelse takker for muligheden for at komme med bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkeordning.

Mærkning og markedsføring af fødevarer med "statsgaranteret dyrevelfærd" er et meget stærkt signal at sende. Når den danske stat med kongekronen i logoet i syv år har stået bag en mærkeordning, må det give danskerne en forventning om høj troværdighed og legitimitet.

Der påhviler derfor et særligt ansvar for at sikre at gøre mærket gennemskueligt og transparent, og at mærkningsordningen giver bedre dyrevelfærd for de danske landbrugsdyr i overensstemmelse med de forventninger, som forbrugerne stilles i udsigt.

Hjerteordningen som politisk virkemiddel til bedre dyrevelfærd

Det statslige dyrevelfærds mærke bruges som politisk virkemiddel til at opnå bedre dyrevelfærd. I "[Sammen om Dyrene. Aftale om dyrevelfærd 2024-2027](#)" afsættes med initiativ nr. 5 årligt 3,5 mio. kr. til at styrke mærket. Det indgår desuden i initiativ nr. 23 om langsommere voksende slagtekyllinger samt initiativ 26 om velfærd i den danske slagtekyllingeproduktion.

Dyrenes Beskyttelse efterlyser mere gennemsigtighed om mærkets betydning for dyrevelfærd. Fx information om graden af tilslutning til mærket både mht. antal besætninger og antal dyr herunder også sat i forhold til eksport af levende dyr, og de dyr, der så at sige, producerer til eksportmarkedet. For at kunne tage stilling til mærkets effekt er det også relevant at kende udviklingen i markedsandelen og udviklingen på besætningsniveau. Dvs. hvor mange dyr får bedre dyrevelfærd, fordi besætningen rykker niveau ift. antal hjarter.

Kriterierne i mærket er tænkt som løftestang for dyrevelfærd, og Dyrenes Beskyttelse mener, at det burde tage udgangspunkt i nyeste viden på området. Her er det oplagt, at kriterierne i videst muligt omfang følger anbefalingerne fra Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA). I forbindelse med revisionen af EU's dyrevelfærdslovgivning har EFSA i løbet af de seneste år offentliggjort en række nye anbefalinger om bedre dyrevelfærd.

Nedenfor er et udpluk af nogle af de anbefalinger, som det statslige dyrevelfærds mærke kunne have taget med.

EFSA anbefaler ingen transport af kalve under 5 uger

Dyrenes Beskyttelse mener, at det er dybt beklageligt, at det statslige dyrevelfærdsmærke ikke har et forbud mod eksport af spædekcalve med. De spæde, meget sårbare dyr er helt uegnede til lange transporter¹.

EFSA anbefaler, at kalve tidligst transporteres fra de er 5 uger gamle², og Tyskland har allerede forbudt national transport af kalve under 4 uger. Selvom fødevareministeren tidligere har afvist at indføre et lignende forbud³, kan man i det mindste undlade at belønne eksporter af spædekcalve i det statslige dyrevelfærdsmærke.

Imidlertid fremgår kriteriet ikke af høringsmaterialet og derfor kan besætninger, der eksporterer spædekcalve få både et, to og endda alle tre hjarter.

EFSA anbefaler opstaldning af kalve i grupper i løbet af den første leveuge og mere plads

I høringsmaterialet fastholdes kriteriet om, at kalve ikke må opstaldes i enkeltboks fra de er 7 dage gamle. Men EFSA anbefaler, at kalvene samles i små grupper i løbet af den første leveuge⁴.

Desuden anbefaler EFSA mere plads således minimum 3 m² pr. kalv for at kunne indtage komfortabel hvilestilling og 20 m² pr. kalv for at kunne udføre uhindret legeadfærd. EFSA anbefaler også øget mælkeltildeling og mælkefodring minimum tre gange dagligt, hvis kalven ikke går sammen med en ko.

EFSA anbefaler maksimal vækstrate for slagtekyllinger

Flere velfærdsinitiativer for slagtekyllinger skal løftes med aftalen "Sammen om Dyrene", og man vil fra dansk side arbejde for et EU-forbud mod hurtigtvoksende kyllinger.

Dyrenes Beskyttelse finder det derfor beklageligt, at der i høringsmaterialet ikke fastsættes en grænse for væksthastigheden hos slagtekyllinger. Desuden at de såkaldt "langsommere voksende" kyllinger defineres forholdsvis ud fra væksthastigheden hos selvsamme turbokylling, som man ønsker at udfase (Ross 308). Når der ikke fastsættes en konkret vækstgrænse, betyder det, at jo hurtigere turbokyllingen vokser, desto hurtigere må kyllingen under det statslige dyrevelfærdsmærke også vokse. Der er da også set udskiftning af kyllingerne med en race der vokser hurtigere⁵.

¹Dyrenes Beskyttelse 2022. [Lange transporter af kalve](#).

²EFSA 2022. Panel on Animal Health and Animal Welfare. [Welfare of cattle during transport](#).

³Ministersvar 2023. [Ministerspørgsmål nr. 501](#) (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og fødevareudvalg.

⁴EFSA 2023. Animal Health and Welfare panel. Scientific Opinion on Welfare of Calves.

⁵Riber AB, Wurtz KE, Thodberg K. 2023. [Gangegenskaber hos konventionelle, niveau 1 og økologiske slagtekyllinger anno 2022](#). 11 sider. Rådgivningsnotat fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet, leveret: 30.11.2023

Hertil kommer, at EFSA anbefaler, at vækstraten for slagtekyllinger begrænses til maksimalt 50 g/dag af hensyn til dyrenes sundhed⁶. Et mærke bør være både konkret og mere ambitiøst end minimumsanbefalingerne. Det er derfor oplagt, at det statslige dyrevelfærdsmærke anvender samme konkrete definition af "langsomt voksende" slagtekyllinger, som der allerede er defineret i den økologiske produktion (maksimalt 38 g/dag). Det vil også fjerne en eventuel risiko for, at forbrugeren fejlagtigt kommer til at antage at "langsommere voksende" og "langsomt voksende" betyder det samme.

Forbrugerne

Højt kendskab til det statslige dyrevelfærdsmærke, men utilstrækkeligt vidensniveau om dyrevelfærdsriterierne medfører risiko for vildledning af forbrugerne

Den seneste [YouGov-måling](#), gennemført for Fødevarestyrelsen i december 2023, viser et kendskab til det statslige dyrevelfærdsmærke på 77%.

I samme YouGov-undersøgelse er der foretaget en måling af det "kvalificerede kendskab" til det statslige mærke baseret på 3 almindelige udsagn om mærket som "at dyrene har mere plads i stalden", "at mærket er statskontrolleret" og "at der stilles skrappe krav end i dansk og europæisk lovgivning til dyrevelfærden".

Dyrenes Beskyttelse hæfter sig ved, at det kvalificerede kendskab, som defineret i undersøgelsen, ligger på et meget lavt niveau (6%) og sætter også spørgsmålstegn ved, om det i det hele taget er relevante kriterier at måle på. Der bør i stedet tages udgangspunkt i de konkrete dyrevelfærdsriterier, som ligger til grund for niveauerne indenfor hver dyreart i det statslige dyrevelfærdsmærke.

Dyrenes Beskyttelses egne undersøgelser (Kantar, juni 2023⁷) viser en udbredt mangel på viden blandt danske forbrugere om netop dyrevelfærden i det statslige dyrevelfærdsmærke. Især på produkter med ét dyrevelfærdshjerte. Dette betyder, at mange forbrugere i dag risikerer at handle på et uoplyst grundlag, når de handler ind efter det statslige dyrevelfærdsmærke, med risiko for at de i god tro køber en vare med forventet højere dyrevelfærd end egentlig tilfældet. Direkte adspurgt om respondenterne ved, hvilket liv kyllingen har levet, når den har ét dyrevelfærdshjerte, er der i Dyrenes Beskyttelses undersøgelse hele 81%, der svarer "nej eller ved ikke". Kun 19% af respondenterne svarede ja. Blandt de 19%, som har svaret ja, er der hele 42%, som fejlagtigt angiver, at de mener, at en et-hjertet kylling har adgang til det fri. Det samme mønster gør sig gældende, når Dyrenes Beskyttelse stiller det samme spørgsmål vedrørende koen og kalven.

⁶ EFSA 2023. Panel for Animal Health and Animal Welfare. [Welfare of broilers on farm](#).

⁷ Undersøgelse gennemført af Kantar blandt et repræsentativt udvalg af indkøbsansvarlige danskere 18+, 9.- 14. juni 2023

Dyrenes Beskyttelse ser med alvor på dette. Et budskab som "at handle med hjertet er, set med Dyrenes Beskyttelses øjne, langt fra tilstrækkeligt til at skabe den viden blandt danske forbrugere, som skal til for at løfte dyrevelfærden gennem markedsdrevne dyrevelfærd via det statslige dyrevelfærdsmærke.

I forlængelse af dette finder Dyrenes Beskyttelse det også uacceptabelt, at Fødevarestyrelsen tillader producenter og detailhandel at anvende betegnelser som "velfærdskylling" og "velfærdsd" i tilknytning til brugen af det statslige dyrevelfærdsmærke.

Danske forbrugeres engagement i det statslige dyrevelfærdsmærke ligger på et lavt niveau
At det statslige dyrevelfærdsmærke har et kendskab på 77% (YouGov, december 2023) betyder ikke, at en tilsvarende bred skare af forbrugere samtidig er engageret i og bruger mærket. Dels indikerer det meget lave kvalificerede kendskab dette, men også Dyrenes Beskyttelses egen undersøgelse (Kantar, juni 2023) viser et meget lavt engagement i det statslige mærke.

Således er det kun 5% af de danske forbrugere, som angiver, at de altid kigger efter grønne hjerter, når de køber animalske produkter som kød og mælk. Dyrenes Beskyttelse mener, at dette er et særdeles skuffende resultat, set i lyset af de mange offentlige, kampagner, der er gennemført i mærkets syv år lange levetid. Der er derfor brug for, at staten gentænker, hvorledes man i kommunikationen dels kan sikre et væsentligt højere vidensniveau om de forskellige produktionsformer, som anpriser, men også hvordan danske forbrugeres engagement i og brug af mærket kan øges.

Specifikke bemærkninger til bilag 3: Dyrevelfærdsmerkets krav til kvægbesætninger

Samlet mærke for kvæg

Med høringen forslås et samlet dyrevelfærdsmærke for kvæg, der rummer både kød- og mælkeproduktionen, så fokus er på dyret og ikke produktet.

Dyrenes Beskyttelse stiller sig kritiske overfor betydningen for mærkets gennemslagskraft, fordi det gør det vanskeligt at gennemskue den reelle effekt for dyrene.

Det fremgår af høringsbrevet, at kriterierne i det statslige dyrevelfærdsmærke er videregående i forhold til de generelle dyrevelfærdsfærdige krav, hvor særligt kriterierne for kvæg indhentes af overgangsordningerne i bekendtgørelse om dyrevelfærdsfærdige mindstekrav til hold af kvæg.

Høringen burde have været suppleret med en oversigt over sammenfald mellem gældende minimumskrav og kriterierne i mærket. Fx vurderer vi, at mærkets kriterier for grovfoder, fuldspaltegulve og sengebåse allerede vil være omfattet af lovgivningens mindstekrav for malkekøer og deres kalve, når de nye kriterier træder i kraft. Såfremt vil de nævnte kriterier kun få reel effekt for kødkvæg, der formodes at udgøre en mindre andel af dyrene omfattet af mærket.

Hertil kommer en række undtagelser fra kriterierne, der gør det endnu mere ugenomsigtigt. I niveau 2 opdeles kriteriet for adgang til ude- og græsareal alligevel i mælk- og kødprodukter, hvilket er meget uheldigt, fordi adgang til det fri er vigtigt for dyrenes velfærd.

Således skal køer i niveau 2 besætninger have adgang til græs, mens kalve og ungdyr fortsat kun skal have adgang til udeareal. Hertil kommer, at slagtedyr helt undtages fra kriteriet om adgang til det fri, hvad enten det er udeareal eller græs. Det betyder, at kødprodukter fra niveau 2 fortsat produceres under dårligere dyrevelfærds-kriterier end mejeriprodukter fra samme niveau.

Sammenlægningen af mærket betyder desværre også, producenter med køer og kalve gående sammen i mere end 24 timer ikke længere har mulighed for at blive påskønnet af det statslige dyrevelfærds-mærke.

Handlingsplan vedrørende dødelighed i besætningen

Dyrenes Beskyttelse noterer sig, at hjerteordningen skærper fokus på dødelighed for både køer og kalve ved at tilføje grænseværdier til det eksisterende krav om en handlingsplan vedrørende dødelighed i besætningen.

For at have mulighed for at gennemskue mærkets reelle betydning for dyrevelfærd er det vigtigt, at data om den gennemsnitlige dødelighedsprocent er tilgængelig, og det er muligt at følge udviklingen.

Undtagelse fra kriteriet

Det er beklageligt, at der i niveau 1 pkt. 8 gøres en undtagelse for kravet om grænseværdier for både køer og kalve. Undtagelsen betyder, at malkekvægsbesætninger, der ikke er med i hjerteordningen, men som producerer kalve til opfodning i en besætning under hjerteordningen, undtages fra kravet.

For det første er undtagelsen en svækkelse af dyrevelfærden set fra det enkelte dyrs synspunkt, og det er uvist, hvor stor en del af kalvene i mærket, der omfattes af undtagelsen.

For det andet er undtagelser i en mærkningsordning uhensigtsmæssige, fordi det gør kravene svære at gennemskue.

Adgang til ude- og græsareal

Dyrenes Beskyttelse noterer med glæde, at det i niveau 3 fortsat er et krav, at alle dyr i besætningen skal have adgang til græsarealer i sommerhalvåret. For både kalve og køer er det generelt positivt for deres velfærd, at de er på græs⁸. Adgang til græs i sommerhalvåret er

⁸ Sørensen, Jan Tind m.fl. 2018. Virkning af adgang til græsarealer i økologisk mælkeproduktion. [DCA-rapport nr.120](#).

⁹ EFSA 2023. Animal Health and Welfare panel. Scientific Opinion on the welfare of dairy cows.

således et vigtigt velfærdsparameter, hvilket fortsat anerkendes i det statslige dyrevelfærdsmærke.

Undtagelser fra kriteriet

I niveau 2 er det fortsat et kriterie, at køer har adgang til græsarealer i sommerhalvåret, mens kriteriet for kalve og kvier fortsat er adgang til udearealer og dermed undtaget fra krav om græsareal.

Det er beklageligt, at der i niveau 2 gøres en væsentlig undtagelse for slagtedyr, fordi der hverken stilles krav om adgang til græs- eller til udearealer.

For det første er undtagelsen en forringelse af dyrevelfærden set fra dyrets synspunkt, der har gavn og glæde af adgang til fri uanset hvilken type besætning, det vokser op i.

For det andet er undtagelser i en mærkningsordning uhensigtsmæssige, fordi det gør kravene svære at gennemskue og risikoen for vildledning af forbrugeren større.

Ko-kalv tid efter kælvning

Dyrenes Beskyttelse bemærker, at kriteriet om, at ko og kalv skal gå sammen i mælkefodringsperioden for kødproducenter, bortfalder og erstattes af kravet om, at ko og kalv skal gå sammen de første 24 timer efter kælvning.

Ko og kalv har glæde af at gå sammen, og det opfylder både en række fysiologiske og sociale behov¹⁰. Derfor bør mere ko kalv tid være det, man stræber efter. Dyrenes Beskyttelse mener, at det er ærgerligt, at kriteriet helt fjernes fra det statslige dyrevelfærdsmærke, og ko kalv tid i mere end 24 timer dermed ikke længere belønnes og påskyndes.

Da kalven har et stort suttebehov, som ikke opfyldes, når kalven ikke går med en ko, er det positivt, at mindstekravet om suttebehov suppleres med krav om brug af suttespand.

Med venlig hilsen

Britta Riis, direktør

Sophie Hastrup Christensen, landbrugspolitisk
chefkonsulent shc@dyrenesbeskyttelse.dk

¹⁰ EFSA 2023. Animal Health and Welfare panel. Scientific Opinion on welfare of calves.

15@fvst.dk
 cc til anmwe@fvst.dk og chmny@fvst.dk

Dok. 308250
 22. marts 2024

Høringssvar vedrørende bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning (journalnummer 2023-15-31-00547)

Forbrugerrådet takker for muligheden for at give bemærkninger til revisionen af bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning angående ændringer i kriterier for kvægbesætninger tilmeldt ordningen.

Vi har helt fra starten været kritiske over for dyrevelfærds mærket, da vi mente, det var for uambitiøst på dyrevelfærdens vegne, og dermed har potentiale til at kunne vildlede forbrugeren. Især de krav, der blev stillet til mærket ved 1 hjerte, vurderede vi lå så tæt på det generelle niveau, at det øgede niveau af velfærd i forhold til ingen hjerter var svært at se. Styrken ved et skalabaseret mærke er i teorien, at der er mulighed for at løfte velfærden i både top og bund og dermed også give flere forbrugere mulighed for at vælge dyrevelfærden til i forskellig grad. Der har mærket, efter vores vurdering, slet ikke forsøgt at løfte i toppen. Mærket giver, overordnet set, ikke forbrugeren mulighed for at navigere efter dyrevelfærd, der er højere, end hvad andre dyrevelfærds mærker, som ikke er skalabaserede, allerede tilbyder. At der allerede nu er behov for at løfte bundkriterierne, da de almindelige mindstekrav til dyrevelfærd er nået op på niveauet for kriterierne for 1-hjerte, bekræfter efter vores opfattelse, at løftet i bund heller ikke har været signifikant. Vi mener, kriterierne generelt skal skærpes – også på de laveste niveauer - da forbrugere må forvente et reelt og væsentligt velfærds løft, når de køber animalske produkter, der har et dyrevelfærds mærke.

Vi vil desuden generelt bemærke, at det er meget svært for forbrugeren, trods massiv kommunikation og reklame for mærket, at gennemskue, hvad man reelt får af dyrevelfærds forbedring ved at vælge de forskellige 1-3 hjerter i dyrevelfærdsordningen i forhold til at vælge produkter uden statens dyrevelfærds mærkning. I meget af kommunikationen bliver de tre trin i ordningen slået sammen, hvilket vi mener kan føre til, at forbrugeren overfortolker, hvor meget dyrevelfærd, de får ved at vælge produkter med dyrevelfærds mærket, særligt med et og to hjerter. Vi mener desuden, at dyrevelfærds mærkets lave trin har været med til at legitimere, at producenter anpriser deres produkter som velfærdsprodukter med en meget lille forbedring.

Som eksempel undrer vi os over, at transporttiden til slagtning på højst otte timer stadig er fastsat som kriterie. Er transporttiden til slagteriet i praksis højere for produkter af kvæg i de danske kølediske, som ikke er tilmeldt hjerteordningen? Det er væsentligt for forbrugeren, at der ikke er nogle kriterier i ordningen, som måske er skærpede i forhold til den almindelige lovgivning, men som ikke medfører et væsentligt dyrevelfærds løft i praksis. Vi bemærker desuden, at der i kommunikationen om mærkningen på fvst.dk blot står "kortere transporttid", men ikke er præciseret, at det kun vedrører transporten til slagtning. Det finder vi direkte vildledende!

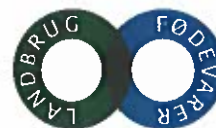
I forhold til de specifikke bemærkninger til kriterierne henviser vi til høringssvar fra Dyrenes Beskyttelse.

Vi har desuden orienteret os i tidligere høringssvar til dyrevelfærdsmærket på høringsportalen og kan konstatere, at der ikke er lagt høringssvar op fra den oprindelige 'Høring over bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærdsmærkningsordning for svinekød' fra 2016.

Venlig hilsen

Maja Effersøe Khan
Politisk konsulent, Fødevarer og bæredygtigt forbrug

Karin Breck
Politisk chef, Bæredygtigt Forbrug

Til Fødevarestyrelsen
Att.: 15@fvst.dk; anmwe@fvst.dk; chmny@fvst.dk
J. nr. 2023-15-31-00547

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høring over udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning

L&F vil gerne sige tak for muligheden for at kommentere på denne høring. Vi vil gerne kvittere for, at der i partnerskabet er opbakning til at ensrette kriterier for kvæg, da det vil styrke kommunikationen om mærket til forbrugerne.

Derudover har vi følgende konkrete kommentarer til bekendtgørelsen:

- §2, stk.21) Ungdyr: a) hundyr på seks måneder eller derover, som endnu ikke har kælvat (kvie), eller b) tyr på seks måneder eller derover i perioden, hvor dyret opfædes med henblik på slagtning eller avl, jf. definitionen heraf i bekendtgørelse af lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg.

bør ændres til

§2, stk.21) Ungdyr: a) hundyr på seks måneder eller derover, som endnu ikke har kælvat (kvie), eller b) tyr på seks måneder eller derover i perioden, hvor dyret opfædes med henblik på slagtning eller avl, jf. definitionen heraf i bekendtgørelse om dyrevelfærds mæssige mindstekrav til hold af kvæg.

- "§ 13. Konventionelle kvægbesætninger, der producerer kød eller mælk, må påbegynde levering til producent henholdsvis slagteri eller mejeri, når samtlige for besætningen relevante følgende kriterier er opfyldt"

bør som konsekvens af sammenlægningen af kriterier ændres til

"§ 13. Konventionelle kvægbesætninger må påbegynde levering til henholdsvis slagteri eller mejeri, når samtlige for besætningen relevante følgende kriterier er opfyldt:"

- §13, stk. 2 bør ændres fra " Besætningen opfylder de i § 8, stk. 1, og bilag 1-3 nævnte krav og betingelser."

som konsekvens af at kvægbesætninger kun skal opfylde bilag 3 og 4

§13, stk. 2 bør ændres fra " Besætningen opfylder de i § 8, stk. 1, og bilag 3 og 4 nævnte krav og betingelser."

Kommentarer til bilag 3, niveau 1

- Stk. 4. bør ændres fra "Besætningsejeren skal skriftligt udarbejde og følge en handlingsplan, der skal sikre lav dødelighed i besætningen. Besætningsejeren skal opdatere handlingsplanen halvårligt. Handlingsplanen skal indgå som en del af egenkontrolprogrammet.

Til brug for dette skal mindst registreres:

Livslængde for kørerne

Afgangsårsager for kørerne"

Til følgende:

"Besætningsejeren skal skriftligt udarbejde og følge en handlingsplan, der skal sikre lav dødelighed i besætningen. Besætningsejeren skal opdatere handlingsplanen halvårligt. Handlingsplanen skal indgå som en del af egenkontrolprogrammet.

Til brug for dette skal der **mindst beregnes og registreres**:

Gennemsnitlig livslængde for kørerne i besætningen (**beregnes**)

Afgangsårsager for kørerne" (**registreres**)

- Vedr. pkt. 5.: Der er en mindre andel af økologiske besætninger med høj kalvedødelighed, som kan blive udfordret med reduktion af dødeligheden til de foreslåede niveauer inden for 24 mdr., når der beregnes på en løbende 24. mdr.'s periode. Dette kan være særligt udfordrende for de producenter, hvis aftagervirksomheder ikke kan aftage produkter der ikke opfylder hjertemærkekravene. L&F's sektion for økologi anmoder derfor om, at kalvedødeligheden for økologiske malkekvægsbesætninger enten beregnes på baggrund af 24 måneders løbende gennemsnit eller i perioden frem til 1. juli 2026 de seneste 12 måneders gennemsnit for at tage højde for de besætninger, hvor kalvedødeligheden ligger højt i udgangssituationen, men hvor forbedret management på bedriften har sikret at dødeligheden de sidste 12 måneder har ligget under grænseværdien.
- I Stk. 10 er både ordet uge og del slettet. Stk. 10 bør ændres fra "I de første otte uger af kalvens levetid skal den tildeles mælk eller mælkeerstatning i en mængde svarende til dens fysiologiske behov mindst to gange dagligt. Nedtrapning af mælkefodring i den sidste uge-del af mælkefodringsperioden er tilladt.

Til følgende:

Stk. 10 bør ændres fra "I de første otte uger af kalvens levetid skal den tildeles mælk eller mælkeerstatning i en mængde svarende til dens fysiologiske behov mindst to gange dagligt. Nedtrapning af mælkefodring i den sidste **del** af mælkefodringsperioden er tilladt.

Samme tilretning bør ske i bilag 3, niveau 2 og 3 for mælkefodring

- Stk. 12 vedr. fuldspaltegulv er et gældende krav i Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg, og bør derfor udgå
- Stk. 15 Kalve og ungdyr, der opstaldes i sengebåsestald, skal have mindst en bås pr. dyr. er et gældende krav i Bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg, og bør derfor udgå
- Stk. 16 Kalve og ungdyr skal opstaldes i grupper på to eller flere dyr, der er ensartede i alder og vægt, medmindre de holdes sammen med deres mor eller en ammetante. Kalve og ungdyr, der på grund af sygdom eller utrivelighed ikke længere har alderssvarende kropsvægt, skal opstaldes, så deres behov tilgodeses bedst muligt.

Bør med henvisning til stk. 14 ændres til

Stk. 16 Kalve **ældre end 7 dage** og ungdyr skal opstaldes i grupper på to eller flere dyr, der er ensartede i alder og vægt, medmindre de holdes sammen med deres mor eller en ammetante. Kalve og ungdyr, der på grund af sygdom eller utrivelighed ikke længere har alderssvarende kropsvægt, skal opstaldes, så deres behov tilgodeses bedst muligt.

- Nr. 17 bør suppleres med tekst om, at ungdyr altid skal have 2,6 m² uanset vægt
- Det bør overvejes om nr. 17 og 18 bør suppleres med en præcision af hvilke mål der er eksisterende lovgivning og hvilke mål, der er gået længere end lovgivningen.

Kommentarer til bilag 3, niveau 2

- Stk. 5: Der skal tilføjes "**i fællesboks med dybstrøelse**" i teksten, da der ellers er tvivl om, hvorvidt det også gælder fællesbokse med sengebåse. Det er uklart om det gælder både fællesbokse med fuld strøelse og fællesbokse med udstrøet ædeplads?
- Stk. 6. bør suppleres med bestemmelse om at "**Malkekvangsbesætninger, der producerer kalve under Dyrevelfærdsmærket, men som ikke i øvrigt producerer under mærket, er undtaget fra kravet om totalareal.**"
- I stk. 8 er kortvarig opbinding i forbindelse med inseminering fjernet. Det er vigtigt, at det fortsat er muligt med kortvarig opbinding i forbindelse med både løbning og inseminering.
- I stk. 9 bør det fremgå, at kvæg i græsningsperioden skal have adgang til græsningsarealer mindst 6 timer i døgnet.

Kommentarer til bilag 3, niveau 3:

- Stk. 3: Totalområdet for det område, hvor køerne opholder sig i stalden mellem malkningerne, skal pr. malkeko være mindst 6,6 m² for små racer og 8 m² for store racer. Dog kan 2,0 m² af arealet udgøres af udeareal, der er til rådighed til motion.

bør ændres til

Stk. 3: Totalområdet for det område, hvor køerne opholder sig i stalden mellem malkningerne, skal pr. malkeko være mindst 6,6 m² for små racer og 8 m² for store racer. Dog kan 0,6 m² for små racer og 2,0 m² af arealet for store racer udgøres af udeareal, der er til rådighed til motion.

- Stk. 4 a bør ændres til
 - a) 2,5 m² for dyr mellem 100-150 kg levende vægt. For dyr over 6 mdr. er kravet 2,6 m² eller 2,7 m² for flokopstaldning ved henholdsvis strøet og ustrøet ædeplads.
- Stk. 4 d og e med en opdeling i 50 kg vægtklasser giver mange udfordringer i forhold til indretning og flytning af dyr og bør kombineres til 100 kg vægtklasser.
- I stk. 5 bør det fremgå, at kvæg i græsningsperioden skal have adgang til græsningsarealer mindst 6 timer i døgnet.
-
- Stk. 5.a. jf kommentarer til stk. 8 under bilag 3, niveau 2
- I stk. 5.c bør der være krav om at tyre i min 3 mdr. af deres levetid kommer på græs, og at der er gives mulighed for slutfedning i op til 3 mdr. uanset køn og alder.

Kommentarer til bilag 4:

- Det har vist sig, at modellen for beregning af kalvedødelighed bliver misvisende for de malkekvægsbesætninger, der tidligt i kalvens liv sælger kalvene videre til slagtekalveproduktion. Når der i malkekvægsbesætningerne er ganske få kalve tilbage, så bliver dødeligheden blandt de resterende kalve uforholdsvist høj med denne model, da den relative dødelighed i kalvens første dage er større end senere i kalvens liv. Da flere og flere besætninger sælger deres kalve tidligt, vil der være en stigende udfordring med at tage udgangspunkt i den nuværende model, og det bør overvejes, om der skal kigges på en ny beregningsmodel, der tager højde for denne udvikling. Indtil dette måtte blive afklaret bør der findes en løsning, hvor sådanne besætninger ikke uretmæssigt rammes på dødelighedskravet, hvis de ligger med meget lav dødelighed i den korte periode kalvene er hos dem.
- Formlerne for beregninger af dødelighed for køer og kalve bør ændres fra 12 måneder til 24 måneders løbende gennemsnit jf. stk. 5-8 under bilag 3, niveau 1.
- Der er behov for en teknisk løsning på beregning af dødelighed for køer og kalve over et 24 måneders løbende gennemsnit. I dag er der udviklet en teknisk løsning, der viser dødeligheden over et 12 måneders løbende gennemsnit, og der skal udvikles en tilsvarende løsning for 24 måneder.
- Det skal afklares om dødelighedsberegning skal foretages på bedriftsenhed eller på besætningsniveau.

Med venlig hilsen

Trine Vig Tamstorf
Chefkonsulent

Fødevare- og veterinærpolitik

M +45 3017 8872

E tv1@lf.dk

Att. Anne Marie Wegersleff Hansen
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup

22. marts 2024

Vedr. høring over udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning.

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra Fødevarestyrelsen dateret d. 9. februar 2024 vedr. høring over udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning (J.nr. 2023-15-31-00547). Det Dyreetiske Råd har følgende bemærkninger.

Det Dyreetiske Råd noterer sig indledningsvis, at baggrunden for de foreslåede ændringer er, at en række overgangsordninger for krav til hold af kvæg udløber. Formålet med ændringerne er derfor at sikre, at kriterierne for kvægbesætninger under Dyrevelfærds mærket stadig er videregående i forhold til de generelle krav for kvægbesætninger. Det fremgår videre af høringsmaterialet, at der i forslaget lægges op til at sammenskrive kriterierne for malke- og kødkvægsbesætninger til ét sæt fælles kriterier for alle kvægbesætninger.

Det Dyreetiske Råd finder det afgørende, at mærkningsordningen til stadighed udvikles i takt med udviklingen af anden lovgivning og viden om dyrevelfærd. Rådet finder det samtidig hensigtsmæssigt, at kriterierne er så enkle at gennemskue som muligt. Det Dyreetiske Råd kan derfor tilslutte sig de foreslåede ændringer, herunder en sammenskrivning af kriterier for malke- og kødkvægsbesætninger, forudsat, at ændringerne ikke indebærer forringelser for dyrevelfærden, og at de beskrevne forhold for dyr tilsluttet mærkningsordningen til stadighed ligger over niveauet for normerne for dyrehold, der ikke er tilsluttet ordningen.

Det Dyreetiske Råd noterer sig samtidig, at der i forbindelse med den aktuelle høring ikke lægges op til revision af bekendtgørelsens øvrige indhold. Rådet har derfor ikke drøftet dette.

Med venlig hilsen,

Stine B. Christiansen
Sekretariatsleder

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen

Att.: Anne Marie Wegersleff og Christina M. Nygaard

Den 21. marts 2024

Høring over udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning, J.nr.: 2023-15-31-00547

Hermed høringssvar fra World Animal Protection Danmark til udkastet til ændringer af kriterierne for kvæg under det statslige dyrevelfærds mærke.

Vi tager til efterretning, at ændringerne ikke er en gennemgribende revidering af mærkeordningens kriterier, men i stedet en sammenskrivning af kriterierne for malkekvægbesætninger og kriterierne for kvægbesætninger, der producerer kød, og dels er en konsekvens af stramninger i lovgivningen for hold af kvæg, hvor en række overgangsordninger udløber. Der er således fortsat behov for at kriterierne i mærkeordningen opdateres og revideres, så forholdene for kvæg, grise og slagtekyllingebesætninger under det statslige dyrevelfærds mærke opdateres i forhold til den nyeste viden og udvikling indenfor dyrevelfærd. Vi opfordrer på den baggrund til, at Fødevarestyrelsen hurtigst muligt sætter gang i en generel opdatering af kriterierne under det statslige dyrevelfærds mærke.

Grænseværdier for dødelighed hos kvæg

Det er positivt, at der indføres en grænse for tilladt dødelighed for køer og kalve under mærkeordningen, men dog helt uforståeligt at grænseværdien for dødelighed fastsættes til henholdsvis 8% for køer og 10% for kalve. Det er både for køer og kalve højere end det nuværende landsgennemsnit for dødelighed, og det giver på ingen måde mening med så høje tilladte grænseværdier for dødelighed under et dyrevelfærds mærke. Høj dødelighed er ofte tegn på alvorlige dyrevelfærdsproblemer i en besætning, og harmonerer ikke med et dyrevelfærds mærke. Grænseværdierne for både ko- og kalvedødelighed skal derfor sænkes, og bør som udgangspunkt ikke være højere end landsgennemsnittet. Ligeledes bør der ikke være en undtagelse for grænseværdierne for dødelighed i de malkekvægbesætninger, der udelukkende producerer kalve under Dyrevelfærds mærket.

Samme kriterier for malke- og kødkvæg

Det virker fornuftigt at samle kriterierne for kvæg, men det er selvfølgelig vigtig at ingen dyr får dårligere vilkår ved denne øvelse. Kødkvæg holdes typisk mere ekstensivt end malkekqvæg, og ko og kalv går markant længere tid sammen end hos malkekqvæg. Vi mener, at kriterierne for kvæg skal bevæge sig i samme retning, så ko og kalv også kommer til at gå sammen i længere tid i malkekqvægbesætninger. Det kan fx gøres ved at lade kravet om 24 timers samvær gælde fra niveau 2, og ved på niveau 3 at indføre et krav om at ko og kalv skal gå sammen i 3 måneder eller alternativt, at kalven holdes sammen med en ammetante. Det er en praksis der allerede er under udbredelse i økologiske malkekqvægbesætninger, og er en praksis der bør støttes og honoreres.

Det er positivt, at der indføres lidt mere plads for kødkvæg på stald, men det tilgængelige totalareal for malkekqvæg er dog fortsat betydeligt mindre end EFSA's anbefaling på 9 m² for det område, hver ko skal have til rådighed udenfor malkning. EFSA anbefaler desuden at kalve sættes sammen i grupper allerede i løbet af den første leveuge, og det er en praksis, som også bør indføres som krav i Dyrevelfærdsmærket.

Med venlig hilsen

Pernille Fraas Johnsen

Seniorrådgiver for Landbrug

Att. Christina M. Nygaard og Anne Marie Wegersleff Hansen
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Fødevarestyrelsen,
Stationsparken 31-33, 2600 Glostrup.

7. marts 2024

Vedr. høring over udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning

DOSO (Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsorganisation) har d. 9. februar 2024 modtaget udkast til bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærds mærkningsordning (J.nr. 2023-15-31-00547). DOSO har følgende bemærkninger til disse:

Selvom det fremhæves i høringsbrevet, at hensigten med ændringen af bekendtgørelsen ikke er at foretage gennemgribende ændringer af ordningen, men snarere små justeringer med det formål at sikre en afstand til den konventionelle produktion, mener DOSO, at man burde have benyttet lejligheden til at se på en mere gennemgående revidering af kriterierne for kvæg.

Barren i samfundet har rykket sig, og der ses en langt større bevidsthed i befolkningen i dag end for blot få år siden om en række forskellige dyrevelfærdsproblematikker, herunder (men ikke begrænset til) adskillelsen af ko og kalv i mælkeproduktionen. Derfor er det i vores optik oplagt at se på en generel skærpelse af kriterierne og have det som et erklæret mål at skærpe kravene hele vejen rundt, når man alligevel var i gang med at foretage ændringer, som mærkets producenter skal omstille sig til.

Som partner i dyrevelfærmærket mener vi i det hele taget, at det ville have været hensigtsmæssigt at inddrage partnerne tidligere i processen for at sikre en reel mulighed for, at input kunne komme med i den nye bekendtgørelse. I stedet havde man allerede et udkast, der i stor udstrækning ligner den nuværende form, tilsyneladende udarbejdet primært eller udelukkende på baggrund af dialog med erhvervet. Efter DOSO blev præsenteret for dette udkast, foreslog vi en række større og mindre justeringer og forbedringer. Vi finder det derfor også stærkt utilfredsstillende at kunne konstatere, at vi ikke er blevet imødekommet vedr. nogen af de punkter, som vi har peget på.

Grundlæggende mener vi, at der er en række initiativer, som bør inkluderes i ordningen for at forbedre dyrevelfærden, samtidig med at der sendes et signal om den retning, man ønsker, at den konventionelle produktion skal bevæge sig i.

Anima, Dyrenes Dags Komité, Dyrenes Venner,
Dyreværnet-Værn for Værgeløse Dyr, Hundens Tarv, Husdyrenes Vel Fyn, Inges Kattehjem, Kattens Værn,
Nyt Hesteliv, Svalen, World Animal Protection-Danmark, Pindsvinevennerne i Danmark,
Sønderjyllands Dyreværnsforening, Dyrenes Frie Farm, Nordsjællands Kattehjælp
Danish Friends of Animals, Dyrælger uden Grænser, Hestens Værn,
De Vilde Delfiner, Dyrenes Alliance, Kaninværnet

Vi havde blandt andet gerne set en bevidsthed om de genetiske udfordringer afspejlet i kriterierne for kvæg, ligesom det er tilfældet med kriterierne for slagtekyllinger, hvor der er fastsat grænser for den tilladte daglige tilvækst. For malkekøer medfører den høje ydeevne hos de mest højtydende racer en række produktionsrelaterede sygdomme, som kunne dæmmes op for ved at praktisere krydsavl, såsom krydsning af Holstein med f.eks. Rød Dansk Malkerace eller andre racer, der er kendt for at bidrage til øget robusthed, som det allerede praktiseres inden for økologien. For kødkvæg burde man ligeledes sætte ind mod anvendelsen af racer med overdreven muskulatur, f.eks. blåkvæg, hvilket ofte resulterer i vanskelige kælvninger, og i stedet sigte efter robuste dyr, der trives ved udeliv.

DOSO havde også gerne set, at der på tre-hjerte-niveauet blev lagt op til at skabe incitament for opdræt af ko med kalv, da adskillelse af moder og unge må anses for at være et af mælkeproduktionens alvorligste systematiske problemer. Flere danske bedrifter eksperimenterer allerede med forskellige modeller, der værner om båndet mellem ko og kalv eller anvender såkaldte ammekøer, som tager sig af kalven efter adskillelsen. Vi mener, at niveau tre bør anvendes til at tilpasse sådanne modeller til større skala og udvikle best practice-protokoller for ko-med-kalv-bedrifter.

Endelig kunne man have anvendt ordningen til at imødegå det tilbagevendende problem med transport og slagtning af højdrægtige køer, som gennem de seneste mange år har været den hyppigste årsag til politianmeldelser ved Fødevarestyrelsens kontroller af kvægtransporter. Konkret ønsker vi, at der i ordningen indføres et forbud mod transport og slagtning af køer efter afslutningen af deres andet trimester.

Vedrørende samskrivning af kriterierne for malke- og kødkvæg

DOSO finder det principielt acceptabelt, at man samler bestemmelserne for dyr, der anvendes til hhv. kød og mælkeproduktion, idet der er tale om dyr af samme art, omend ofte forskellige racer i meget forskellige produktionssystemer. Det er dog vigtigt at sikre, at man ikke herved stiller nogle dyr dårligere, end de ville være blevet i separate regelsæt.

Dog burde man have taget udgangspunkt i erkendelsen af, at malkekøerne skønnes at være velfærdsmæssigt dårligere stillet grundet de gentagne interventioner, de udsættes for (bl.a. malkning og adskillelse af køer kalve), samt at de er selekteret for ekstrem ydeevne med de fysiologiske belastninger, dette medfører. Malkekøerne skulle således kompenseres i diverse krav for at bringe dem på niveau med kødkvæget.

Vedrørende opstaldning og arealkrav

Det er positivt, at der tages skridt i retning af at forøge arealet for kødkvæg på stald. Dog mener DOSO, at de nye krav fortsat er i underkanten af, hvad der er acceptabelt. Fx peger nyere anbefalinger fra EFSA på et arealkrav for malkekvæg på mindst 9,0 m² pr. individ.

DOSO ser det som en forbedring, at man i udkastet lægger op til at vægte homogenitet, når man sammensætter grupper af kalve. Der er fortsat krav om, at kalve ikke må holdes isoleret, fra de er en uge gamle, men her ønsker vi endnu en gang at gøre opmærksom på EFSA's anbefalinger. Her vurderes det, at være til gavn for velfærden at sammenføre kalve i grupper allerede i den første leveuge, hvilket er tidligere end det, der lægges op til i udkastet.

Vedrørende grænseværdier for dødelighed

DOSO er uforstående overfor, at man har valgt at lægge snittet for den acceptable dødelighed på 8% for køer og 10% for kalve, idet begge procentsatser er over landsgennemsnittet. Ifølge seneste opgørelse er landsgennemsnittet for kalvedødelighed lidt over 8% og stigende. Det tilsvarende tal for den samlede dødelighed (kode 9+19) hos årskøer er 5,2%. Vi mener, at det er afgørende, at man i dyrevelfærdsmærket ikke tillader en højere dødelighed end det nationale gennemsnit for både kalve og køer, da en høj dødelighed ofte er et tegn på alvorlige dyrevelfærdsproblemer i besætningen. Dog bør der være plads til undtagelser for meget små besætninger, hvor der ikke er tilstrækkeligt datagrundlag for at opnå en repræsentativ statistik over 24 måneder. Selvom landsgennemsnittet kan variere, er det ikke usædvanligt at arbejde med et såkaldt rullende gennemsnit, der kan være med til at fastlægge retningslinjerne.

Med venlig hilsen

Lina Lind Christensen
Formand i DOSO
Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsorganisation

Anna Kornum
Dyrevelfærds konsulent

l5@fvst.dk

Cc: anmwe@fvst.dk, chmny@fvst.dk

01. marts 2024

moh/24-00697

Bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærdsmærkningsordning J.nr. 2023-15-31-00547

Den Danske Dyrlægeforening takker for muligheden for at afgive høringssvar til Bekendtgørelse om frivillig dyrevelfærdsmærkningsordning og har følgende kommentarer:

Side 2 pkt.18, side 3 § 4 pkt.3, side 10 pkt.10, side 11 pkt.4 og side 12 pkt.4:

Bør alle ændres til Slagtegris/Gris (se markeringer i vedhæftede track and trace dokument).

Side 15 pkt.4:

Der ønskes en præcisering af hvad egenkontrolprogram skal indeholde og hvordan det dokumenteres at det bliver lavet?

"Livslængde for køerne" og "Afgangsårsager for køerne"

Det ønskes præciseret om det er registrering af hver enkelt afgæt ko eller registrering af et gennemsnit for afgæede køer i besætningen?

Ligeledes bør det præciseres at der skal angives minimum en årsag til afgang i kvægdatabase.

Side 15 pkt.4: "Grænseværdier for dødelighed i besætningen"

Det ønskes nærmere beskrevet hvad der sker hvis grænseværdi for dødelighed overskrides?

Beregnes dødelighed løbende? Vil der være mulighed for en dispensation hvis der i en begrænset periode, grundet særlige omstændigheder, ses en dødelighed over grænseværdien?

Side 16 pkt.10: "Mælkefodring"

Både "uge" og "del" er streget?

En tydeligere definition af "fysiologiske behov" ønskes. Derudover er det en lidt hård nedtrapning af kun en uges varighed, DDD foreslår en fravænningsperiode på minimum 2 uger.

Side 17 pkt.8:

"Kvier over seks måneder, der ikke har kælvet" Dobbeltkonfekt, da en kvien

"goldning" slettes da det ikke er relevant for kvier.

Det bør tilføjes "En dyrlæge kan attestere at et dyr skal holdes indenfor i sygeboks i fald at ophold udendørs eller hold sammen med andre dyr kan forværre tilstanden"

Side 17 pkt.9:

Det bør tilføjes "En dyrlæge kan attestere at dyret skal holdes i sygeboks indtil den er færdigbehandlet og symptomfri"

Side 17 pkt.1 "Ko-kalvtid efter kælvning"

Dette bør også gælde for niveau 2 besætninger.

Side 18 pkt.5a:

"eller i sygeboks hvis attesteret af dyrlæge" bør tilføjes.

Side 19 Bilag 4:

Det vil være svært for landmændene at benytte nedenstående formel og dermed svært at vurdere om de er i nærheden af et kritisk niveau. Det ville være en hjælp hvis der kunne henvises til en tilsvarende beregning af antal døde i DMS.

Der bør stå 24 måneder i pkt.1, da det er det der er kriteriet.

DDD undrer sig over at der i pkt.2 står at man kan trække antal kalve aflivet som spæd fra? Det er ikke tilladt at aflive spæde dyr i hjertebesætninger?.

Med venlig hilsen

Mikala Ochsner Hald

Den Danske Dyrlægeforening

Fødevarestyrelsen
Stationsparken 31-33
2600 Glostrup

Att.: Anne Marie Wegersleff Hansen

Sendt til: 15@fvst.dk med kopi til anmwe@fvst.dk og chmny@fvst.dk.

22. februar 2024
Sag 25-02-0223

Vedr. j.nr. 2023-15-31-00547 – Høringssvar vedr. Dyrevelfærdsmærkningsordning

Tak for at vi denne gang er inviteret til at afgive høringssvar til Dyrevelfærdsmærkningsordningen, hvor vi med interesse læser, at der bruges akkreditering.

DANAK har et par overordnede kommentarer.

Overgangsperiode – og ingen akkrediterede organer

Det fremgår af ændringen af §10, at der fremadrettet skal benyttes et inspektionsorgan, og at Fødevarestyrelsen fremadrettet ikke kan attestere, at besætningen opfylder kravet. Det fremgår samtidig af §11, at inspektionsorganet skal være akkrediteret. Endelig fremgår det af §27, at der ikke er nogen overgangsperiode mht. bortfald af muligheden for, at Fødevarestyrelsen kan attestere, at besætningen opfylder kravet.

DANAK er ikke bekendt med, at der er noget inspektionsorgan, der er akkrediteret til at foretage inspektion efter Dyrevelfærdsmærkningsordningen. DANAK er heller ikke bekendt med, at der er et certificeringsorgan, der er akkrediteret til at auditere og certificere iht. Dyrevelfærdsmærkningsordningen.

Vi har i forbindelse med udarbejdelsen af dette høringssvar noteret os, at Fødevarestyrelsen på <https://foedevarestyrelsen.dk/Media/638198165412014385/Vejledning%20til%20F%C3%B8devarestyrelsens%20kontrol%20med%20hjerterbes%C3%A6tninger%20-%20svinebes%C3%A6tninger.pdf> angiver, at Baltic er ”certificeret inspektionsorgan” til ordningen. Vi skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at Baltic ikke akkrediteret af DANAK til dette område, og os bekendt heller ikke er det af andre.

Baltic Control Certification A/S er akkrediteret til andre områder, men ikke til Dyrevelfærdsmærkningsordningen. Vi skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at en akkreditering til en ordning ikke sikrer, at overensstemmelsesvurderingsorganet (fx inspektions- eller certificeringsorganet) indenfor andre ordninger som fx Dyrevelfærdsmærkningsordningen efterlever reglerne. Når Fødevarestyrelsen således henviser til ”Baltic” mht. Dyrevelfærdsmærkningsordningen, kan DANAKs akkrediteringer ikke lægges til grund for dette.

Efter DANAKs opfattelse, vil det således kunne være et problem, at der lige nu, ikke er nogen aktør, der vil kunne attestere, at en besætning lever op til kravene fra 1. juli 2024.

Sprogbrug og henvisning til akkrediteret certificering og/eller inspektion.

Sprogbrugen i bekendtgørelsen omkring inspektion, certificering, auditering og akkreditering er noget upræcis og kan give anledning til forvirring, da den ikke svarer til normal praksis. Vi opfatter det umiddelbart således, at når der skrives et "certificeret inspektionsorgan" menes et akkrediteret inspektions- eller certificeringsorgan.

Et inspektionsorgan vil normalt kun inspicere noget; mens et produktcertificeringsorgan kan inspicere og auditere. For et certificeringsorgan gælder bl.a. et "4-øjne princip"; dvs. at en der ikke har været involveret i bedømmelsen, skal se dette igennem, inden der kan udstedes certifikat/attest, mens dette ikke er tilfældet ved inspektion, hvor den der har inspiceret umiddelbart, kan udstede attest. Kravene til et inspektionsorgan og dets processer er beskrevet i ISO/IEC 17020 *Overensstemmelsesvurdering – Krav til forskellige typer inspektionsorganer* og tilsvarende for et produktcertificeringsorgan i ISO/IEC 17065 *Overensstemmelsesvurdering – Krav til organer, der certificerer produkter, processer og serviceydelser*. Det er DANAKs opfattelse, at ordningen bør være en produktcertificeringsordning. Denne vurdering er dels baseret på indholdet i ordningen, og dels at den på adskillige punkter ligner produktcertificeringsordninger som DANAK i dag akkrediterer til som Danish Crowns *Dansk Kalv*, Seges' *Danish* for svin og *Assured Chicken Quality Program (ACQP)* mht. kyllinger.

DANAK anbefaler at følgende tekst (overordnet) benyttes til erstatning af §11 stk. 1

Certificering af dyrevelfærden jf. §10, stk.1 og 3 skal udføres som akkrediteret certificering af et certificeringsorgan, der er akkrediteret i henhold til ISO/IEC 17065 til certificering af produkter og i henhold til denne bekendtgørelse af DANAK Den Danske Akkrediteringsfond eller et tilsvarende akkrediteringsorgan, som er medunderskriver af EA's (European co-operation for Accreditation) multilaterale aftale om gensidig anerkendelse mht. certificering af produkter.

Med venlig hilsen,
Karsten Tølløse
Sektionsleder